

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 6. oktoober 2022
(OR. en)

13271/22

DEVGEN 182	MAMA 159
JEUN 153	MOG 87
ACP 109	COLAC 52
RELEX 1296	COASI 162
COHOM 112	ONU 115
EDUC 340	CONUN 231
SUSTDEV 164	COEST 715
GENDER 162	PROCIV 121
COHAFA 87	DIGIT 177
NDICI 15	SAN 550
COAFR 252	

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	5. oktoober 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	JOIN(2022) 53 final
Teema:	ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Noorte kaasamise tegevuskava ELi välistegevusse 2022–2027: noorte sisulise osaluse ja suurema mõju poole ELi välistegevuses kestliku arengu, võrdsuse ja rahu nimel

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument JOIN(2022) 53 final.

Lisatud: JOIN(2022) 53 final

EUROOPA
KOMISJON

LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Strasbourg, 4.10.2022
JOIN(2022) 53 final

ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Noorte kaasamise tegevuskava ELi välistegevusse 2022–2027:

**noorte sisulise osaluse ja suurema mõju poole ELi välistegevuses
kestliku arengu, võrdsuse ja rahu nimel**

„Me väärime seda, et meid kuulataks, et meid võimestataks ja kaitstaks ning et meile antaks võimalus haarata ohjad“, Alda Soraya (23-aastane), Indoneesia¹.

Praegust aega iseloomustavad suured mitmikprobleemid ja paradigmade kiire muutumine, samuti on käimas Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu. Seda kõike arvesse võttes on tarvis tugevdada ELi partnerlust kogu maailma noortega, et senist poliitikatgemist põhjalikult muuta.

Noorte inimeste arv maailmas on suurem kui kunagi varem². Vanuserühma 10–24 aastat kuulub 1,8 miljardit inimest. Ligi 90 % noortest elab väikese ja keskmise sissetulekuga riikides. Ülemaailmse demograafilise ülemineku kontekstis võib eeldada, et need arvud veelgi suurenevad.

Üle kogu maailma on noored muutuste peamiseks elluviijaks. Neil on suur roll ülemaailmsete probleemide lahendamisel ja nad panustavad kestlikku arengusse ja edendavad innovatsiooni. Sageli on nad esirinnas võitluses kliimamuutuste, vaesuse ja korruptsiooni vastu ning panustavad konfliktipiirkondades rahu ja leppimise saavutamisse. Paljud neist on inimõiguste eestkõnelejad nii kodaniku- ja poliitiliste õiguste, majanduslike ja sotsiaalsete õiguste kui ka kultuuriliste õiguste vallas.

Kuid nende plaane ja tegutsemisvõimalusi pärsib sageli see, et neil puudub juurdepääs haridusele, inimväärsele tööle, tervishoiule ja sotsiaalkaitsele ning paljudes riikides ahenevad demokraatlikud ja kodanikuvabadused. Õiguslikud, kultuurilised ja majanduslikud tõkked piiravad noorte osalemist kodanikuühiskonnas ja poliitikas ning see ei aita kaasa usalduse suurenemisele institutsioonide ja poliitsüsteemi vastu.

Relvakonfliktidest, suurenevast ebavõrdsusest, kliimamuutustest ja keskkonnaseisundi halvenemisest tingitud **kriiside ja ebastabiilsuse tõttu kannatavad enim just noored ja lapsed.** Ligikaudu 600 miljonit noort elab konfliktipiirkonnas või ebakindlates oludes, 71 miljonit noort on töötud ning umbes 264 miljonit last ja noort ei käi koolis. See puudutab eriti tüdrukuid ja noori naisi.

COVID-19 pandeemia on rängalt kahjustanud noorte haridusvõimalusi, tööhõivet, vaimset heaolu ja õigust osaleda avalikus elus³. Kuigi paljud noored on pandeemia ajal näidanud üles suurt valmidust kaitsta eakaid ja haavatavaid isikuid, on pandeemia ühtlasi toonud esile vajaduse suurema **põlvkondadevahelise solidaarsuse** järele, et muuta ühiskond noorte põlvkondade tulevikku silmas pidades võrdsemaks, kestlikumaks ja vastupanuvõimelisemaks.

Sellel taustal on vaja **anda noortele võimalus oma seisukoht kuuldavaks teha** ja kujundada enda ja planeedi tulevikku.

¹ Noorsooaktivist ja Euroopa Komisjoni ELi rahvusvahelise partnerluse noorte mõttekoja liige

² [ÜRO aruanne maailma noorte kohta](#)

³ [Ülemaailmne uuring noorte ja COVID-19 kohta](#)

Seda eesmärki teenibki noorte kaasamise tegevuskava, millega visandatakse **ELi välistegevuse jaoks strateegilise noorsoopartnerluse poliitikaraamistik**, nagu on ette nähtud nõukogu 2020. aasta järeldustes⁴. Tegevuskavaga edendatakse noorte kaasamist strateegiliste partneritena ning võimestatakse neid, et võtta välja **nn demograafilised dividendid**, ehitades sel viisil üles vastupanuvõimelisemat ja kaasavamalt ühiskonda ning liikudes edasi **ÜRO 2030. aasta tegevuskava kestliku arengu eesmärkide, Pariisi kliimakokkuleppe** ja teiste ülemaailmsete kokkulepete elluviimisega.

ELi tegevus nendele valukohtadele lahenduste otsimisel tugineb **Euroopa Liidu lepingu artiklis 2** sätestatud põhiväärtustele. Vaja on luua kohe praegu toimiv tugev partnerlus, kindlustada järgmiste põlvkondade tulevik ning panustada **põlvkonnaülesesse võrdsusesse ja õiglusesse**.

Noorte kaasamise tegevuskavas pööratakse peatähelepanu **üleminekule lapsepõlvest täiskasvanuikka** ning sellega tugevdatakse **Euroopa noorteaasta raames**⁵ **ELi noortestrategie**⁶ rahvusvahelist mõõdet, tuginedes **ELi lapse õiguste strateegiale**,⁷ millega edendatakse laste sisukat osalust ja võimestatakse neid juba varastest eluaastatest peale.

Samuti tugineb see **ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavale**,⁸ milles rõhutatakse, et noored peavad saama osaleda avalikus ja poliitilises elus võrdsetel alustel, igakülgset ja sisuliselt, ning **Euroopa sotsiaalõiguste sambale**⁹. Peale selle rakendatakse sellega **ELi soolise võrdsuslikkuse kolmandat tegevuskava**,¹⁰ keskendudes tütarlaste ja noorte naiste võimendamisele.

Noorte kaasamise tegevuskava on ühtlasi osa meetmetest, millega rakendatakse **ÜRO noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskava**, edendades noorte panust püsiva rahu tagamisse, õigluse jalule seadmisesse ja leppimisse ning võitlusesse vägivaldse ekstremismi vastu¹¹. Noorte kaasamise tegevuskava on haardelt üleilmne, kuid seda rakendades lähtutakse kohapealsetest oludest ja vajadustest nii ELi laienemis- ja naaberriikides kui ka Aafrikas, Lähis-Idas, Ladina-Ameerikas ning Kariibi mere piirkonnas, Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas.

Sõnaõigus noortele

Noorte kaasamise tegevuskava on koostatud pärast **ulatuslikke konsultatsioone rohkem kui 220 sidusrühmaga** maailma kõigis osades, sealhulgas noorte ja laste õiguste organisatsioonidega. Et võtta arvesse noorte õigustatud soovi, püütakse kaasata noori ELi poliitika- ja otsustusprotsessidesse senisest **struktureeritumal viisil**, nagu on viidatud ka **Euroopa tuleviku konverentsi** kokkuvõttes¹².

⁴ [Nõukogu järeldused „Noored välistegevuses“](#)

⁵ [Euroopa noorteaasta 2022](#)

⁶ [ELi noortestrategie](#)

⁷ [ELi lapse õiguste strateegia](#) ja sellega seotud nõukogu 9. juuni 2022. aasta [järeldused](#)

⁸ [ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava](#)

⁹ [Euroopa sotsiaalõiguste samm](#)

¹⁰ [Soolise võrdsuslikkuse kolmas tegevuskava](#)

¹¹ ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonid 2250 (2015), 2419 (2018) ja 2535 (2020).

¹² [Euroopa tuleviku konverents](#)

Nagu on märgitud **rahvusvahelise partnerluse noorte mõttekoja** avalduses,¹³ „ei tohi noori pidada täiskasvanute juhitud algatuste ripatsiks. Noored on omaette rühm, kellele on iseloomulikud kriitilised vaated ja oskused, mis on vajalikud poliitika kujundamiseks ja suunamiseks, teenuste väljatöötamiseks ja teadusuuringute tegemiseks. Et kaotada tõkked noorte sisuliselt osalemiselt, tuleb kutsuda noored osalema ka noorsooküsimusi käsitleva tegevuskava väljatöötamises.“

2. Strateegilise noorsoopartnerluse rakendamine ELi välistegevuses

EL juhindub strateegilise noorsoopartnerluse loomisel neljast põhimõttest:

- **Inimõigustepõhine käsitus ja sooline võrdõiguslikkus**

ELi eesmärk on edendada noorte ja laste osalust kui õigust¹⁴ ning tagada see, et **kedagi ei jäeta kõrvale**, tegeledes ebavõrdsuse ja struktuuriliste tõketega, **peavoolustada sooline võrdõiguslikkus ja mittediskrimineerimine** ning kohaldada **interseksionaalset käsitust**¹⁵.

- **Põhjalikud muutused osaluse kaudu**

Noori tuleb kaasata riigi, piirkonna ja ülemaailmsel tasandil **ELi kõikidesse välispoliitikavaldkondadesse kogu programmi tsükli** kestel, aidates seeläbi kaasa noorte omalusele ja meetmete kestlikkusele.

- **Noorte kaasamine**

Noorte osalemist ühiskondlikus, majandus-, sotsiaal-, kultuuri- ja poliitilises elus edendatakse noortele sihitatud erimeetmetega ning nende seisukohtade ja vajaduste integreerimisega **programmitöö ning üld- ja valdkondliku poliitilise dialoogi kõikidesse osadesse**.

Näiteks võimaldab **humanitaarabi sooidentiteedi ja ea kontroll-leht**¹⁶ tagada selle, et **ELi rahastatud humanitaarabi** jõuab eri soo- ja vanuserühmade, sealhulgas noorteni.

- **Tõendus põhine poliitikakujundus ja aruandekohustus**

Noorte kaasamise tegevuskavaga parandatakse 15–29aastaseid noori käsitlevate andmete kättesaadavust ja kvaliteeti, täites temaatilised ja geograafilised lüngad¹⁷. Kavaga tugevdatakse välistegevuse järelevalve- ja hindamisraamistikku, kogudes rohkem vanuse järgi liigitatud andmeid, võttes kasutusele spetsiifilised noortega seotud näitajad ning edendades andmete kogumist ning noortekeskseid ja noorte korraldatud uuringuid.

¹³ [Noorte sisuline kaasamine: teel tulevikku](#)

¹⁴ Kooskõlas [ÜRO lapse õiguste konventsiooniga](#) ja [inimõigustepõhise käsitusega](#).

¹⁵ [Interseksionaalne käsitus](#) kooskõlas asjakohaste poliitikaraamistikega: Soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava, [LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia](#), [ELi rassismivastane tegevuskava](#), [puuetega inimeste õiguste strateegia](#).

¹⁶ [Sooidentiteedi ja ea kontroll-leht](#)

¹⁷ [Patchwork: Mapping international data on youth](#)“, Teadusuuringute Ühiskeskus

3. Tulemuskeskse ja tegevuspõhise Lähenemisviisi kolm sammast

Noorte tegevuskava prioriteedid ja eesmärgid on joondatud kolme samba järgi, milleks on: **KAASAMINE**, **VÕIMESTAMINE** ja **ÜHENDAMINE**, mis vastavad ELi noortestrategia kolmele tegevusvaldkonnale.

EL edendab noorte kaasamise tegevuskava rakendamisel **Euroopa tiimi lähenemisviisi**,¹⁸ tehes samal ajal riiklikul, piirkondlikul ja mitmepoolsel tasandil koostööd peamiste partnerite ja sidusrühmadega.

3.1 Kaasamispartnerlus

Noored nõuavad ja väärivad seda, et täielikult oleks tagatud noorte sisuline, kaasav ja tõhus osalus. Selleks on vaja luua noorte ja laste osalust soosiv ja turvaline tegevusruum, tagada eri taustaga noorte osalemine demokraatlikus otsustusprotsessis ning suurendada ühtlasi poliitikakujundajate teadlikkust sellest, kui vajalik on teha noortega koostööd, ja parandada nende suutlikkust seda teha.

EL on veendunud vajaduses suurendada kõigil valitsemistasanditel, nii sisepoliitikas kui ka rahvusvahelistel foorumitel, samuti ELi tasandi tegevuses, noorte ning eelkõige noorte naiste ja tütarlaste ning noorsooaktivistide ja -organisatsioonide hääleõigust ja positsiooni. Hea näide põlvkonnaülese dialoogi loomisest on Euroopa tuleviku konverentsi kodanike paneelarutelud, mille osalejatest ühe kolmandiku moodustasid noored vanuses 16–25aastat.

3.1.1 Noorte sisuline kaasamine ELi välistegevusse

EL tõhustab **noorte institutsioonilist kaasamist**

- suurendades noorte osalust ELi välispoliitika ja -meetmete **kavandamises, rakendamises ja järelevalves**;
- tagades noori puudutavates küsimustes **aruandekohustuse ja edendades noortele sobilikku strateegilist teabevahetust**, et jõuda kõigi noorte ja lasteni kogu nende mitmekesisuses.

Noorte institutsiooniline kaasamine **saavutatakse** järgmiste vahenditega:

- **Arenguteemalise poliitikafoorumi**¹⁹ juurde luuakse noorteorganisatsioonidega peetava **korrapärase dialoogi platvorm**. Selle põhijooned määratakse kindlaks koostöös noorteorganisatsioonidega 2023. aastaks²⁰.

¹⁸ [Euroopa tiimi lähenemisviis](#) hõlmab Euroopa Liitu, ELi liikmesriike – sealhulgas nende rakendusasutusi ja riiklikke arengupanku – ning Euroopa Investeeringupanka (EIB) ja Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanka (EBRD).

¹⁹ [Arenguteemaline poliitikafoorum](#)

²⁰ Tagada tuleks koostoime ja parimate tavade vahetus tulevase laste osalusplatvormiga.

- **Rahvusvahelise partnerluse noorte mõttekoda**²¹, mis loodi 2021. aastal, nõustab Euroopa Komisjoni noorte välistegevuses osalemise küsimustes.
- **Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Globaalne Euroopa“**²² programmitöös on nüüd kohustuslik konsulteerida noorteorganisatsioonidega.
- **ELi riigipõhistesse kodanikuühiskonnaga koostöö arendamise tegevuskavadesse** lülitatakse ka noorsooküsimused ning tagatakse noorteorganisatsioonide sisuline osalemine tegevuskavade rakendamisel.
- ELi delegatsioonide juurde luuakse **noorte nõuandestruktuurid**, mis nõustavad riigipõhiste prioriteetide küsimustes. 2027. aastaks võetakse need kasutusele enamikus partnerriikides.
- **Suurendatakse ELi töötajate institutsioonilist suutlikkust ja asjatundlikkust** noortega ja noorte heaks töötamisel ning lastekaitstes, pakkudes koolitusi, andes suuniseid ja jagades parimaid tavasid. 2024. aastaks on 80 %-l ELi delegatsioonidest **noorte teabekeskused**.

3.1.2 Noorte laiem kaasatus piirkondlikul ja mitmepoolsel tasandil

Viimastel aastatel on noored aidanud üha enam kaasa mitmepoolsete lahenduste leidmisele ülemaailmsetele probleemidele.

- Tuleb edendada noorte sisulist osalemist **mitmepoolses poliitikakujunduses**, lähtudes ÜRO peasekretäri aruandest „**Meie ühine eesmärk**“²³ ja toetades **ÜRO noortebüroo**²⁴ loomist.
- Tuleb kaasata noori **piirkondlike partnerlusi ja koostööd** käsitlevatesse aruteludes, näiteks ELi suhetes Aafrika, Aasia, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonnaga, Euroopa naabruses asuvate²⁵, Vahemere piirkonna ja Pärsia lahe riikidega.

Nende eesmärkide saavutamiseks **annab EL käiku järgmised vahendid**.

- **ELi noorte ÜRO delegaatide programm EU@UN**, millega edendatakse noorte sooliselt tasakaalus ja mitmekesisest osalemist mitmepoolsetel foorumitel ja parandatakse nende suutlikkust mitmepoolse poliitika kujundamisest päriselt osa võtta. EL seab sihi luua ÜRO naiste staatuse komisjoni ja puuetega inimeste õiguste konventsiooni osaliste konverentsi juurde ametlikult alaline noorsoodialoogi allüksus ning aitab ELi noordelegaatidel ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni konverentsil, ÜRO Keskkonnaassamblees ja muudes mitmepoolsetes struktuurides

²¹ [Noorte mõttekoda](#)

²² [Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“](#)

²³ [ÜRO aruanne „Meie ühine eesmärk“](#)

²⁴ [ÜRO resolutsioon A/RES/76/306](#)

²⁵ [Naabruskond ja laienemine](#)

oma tegevust koordineerida.

- **Aafrika Liidu ja Euroopa Liidu noortelabor**, mis tõhustab dialoogi noortega Aafrika ja ELi partnerluse²⁶ teemal, toetades Aafrika, Euroopa ja diasporaa noori ja noorteorganisatsioone, et üheskoos leida lahendusi üleilmsetele probleemidele.

Samuti aitab **EL noorte kaasamisele piirkondlikul ja mitmepoolsel tasandil** kaasa järgmiste **juba käimasolevate algatuste** kaudu:

- programm „**Vahemere piirkonna noorte hääl**“, millega toetatakse noorte Vahemere-ülest koostööd avalikes küsimustes ning kohalikes ja piirkondlikes ümberkujundusalgatustes. Ka programmiga „Erasmus+“ toetatakse noorte kaasamise suutlikkuse suurendamist Lääne-Balkanil ja Vahemere lõunapiirkonnas;
- programm „**EU4Youth**“, millega edendatakse noorte osalust ja positsiooni idapartnerluse²⁷ ja eriti Ukraina poliitikakujunduses;
- **Euroopa noorte saadikute võrgustik** Lääne-Balkani ja idapartnerluse maadel ning hea tahte saadikud lõunanaabruses;
- algatused noorte kaasatuse edendamiseks **Vahemere piirkonna uue tegevuskava**²⁸ raames, tuginedes eelkõige Vahemere Liidu noortestrategiale aastani 2030 ning **ELi ja Pärsia lahe strateegilisele partnerlusele**²⁹;
- tulevased noori kaasavad piirkondlikud algatused Aasias, Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas ja muudes piirkondades, näiteks **ELi-ASEANi noorte juhtide foorum**;
- **ELi makropiirkondlikud strateegiad**, mille juhtimisse ja mille peetavasse poliitilisse dialoogi kaasatakse noori, ning **Interregi** programmid, mille otsustusprotsessis osalevad ka noored ning millega rahastatakse noortemeetmeid ja noorte vabatahtlike algatust³⁰.
- 2023. aasta **demokraatia tippkohtumise noorte osaluskampaania platvorm**, mille kaasjuhiks on **Euroopa Komisjon**³¹.

3.1.3 Keskkond, mis soodustab noorte ühiskondlikku ja poliitilist osalust

Noorte ja laste osalemine ametlikes poliitilistes protsessides on kogu maailmas endiselt vähene, mis on tingitud struktuursetest tõketest, kultuurilistest eelarvamustest ja usalduse vähenemisest demokraatlike institutsioonide vastu³². ELi tegevuses edendada partnerriikides **head valitsemistava, demokraatiat, õigusriiklust ja inimõigusi** on tähtsal kohal nõue

²⁶ [Aafrika ja ELi partnerlus](#) ja [Aafrika ja ELi kuues tippkohtumine](#)

²⁷ [ELi idapartnerlus](#)

²⁸ [Vahemere piirkonna uus tegevuskava](#) ja [Vahemere Liidu noortestrategia 2030](#).

²⁹ [Strateegiline partnerlus Pärsia lahe piirkonnaga](#)

³⁰ [ELi makroregionaalsed strateegiad](#), [Noorsoo manifest](#), [Interregi noored vabatahtlikud](#).

³¹ [Demokraatia tippkohtumine](#)

³² [Noored ja rahulolu demokraatiaga](#)

tunnustada ja kaitsta noorte inimõigusi, sealhulgas sõna- ja ühinemisvabadust, ning tagada neile võimalus osaleda avalikus ja poliitilises elus, sealhulgas õiglastel, kaasavatel, läbipaistvatel ja rahumeelsetel valimistel.

EL soovib:

- edendada **poliitilist dialoogi partnerriikidega, sealhulgas laste ja noorte kaasamise ja osalemise teemal;**
- edendada **noorte kaasamist riiklike ametiasutustega peetavatesse üld- ja valdkondlikkesse poliitilistesse dialoogidesse**³³;
- tagada tütarlaste **sisuline kaasamine otsustusprotsessi ning nende osalus ja positsioon** selles;
- tugevdada **riikide suutlikkust** töötada noorte heaks ja nendega koos ning toetada asjakohaseid **riiklikke noorsoopoliitika raamistikke, võttes arvesse põlvkonnaülese õigluse põhimõtet ja põlvkondadevahelist dialoogi;**
- toetada **noorte kodanikuaktiivsust, vabatahtlikku tegevust ja positsiooni;**
- toetada noorte lisamist **erakondade nimekirjade** etteotsa ja suurendada nende kandideerimiskõlblikkust;
- parandada **noorte võimalusi saada riiklik isikut tõendav dokument ja olla valijana arvele võetud**, et tagada neile hääleõigus;
- tugevdada **noorte aktivistide ja inimõiguste kaitsjate, sealhulgas LGBTIQ-inimeste õiguste eest võitlejate** kaitset ning võidelda internetis rassistlike narratiivide, vaenukõne ja desinformatsiooni vastu, kaitstes ühtlasi sõnavabadust.

Nende eesmärkide saavutamiseks **annab EL käiku järgmised vahendid:**

- algatus „Noored ja naised demokraatias“, millega edendatakse poliitilist pluralismi ja demokraatlike protsesside kaasavust, suurendades noorte ja naiste osalust kõigil avaliku elu tasanditel. Sellega tugevdatakse suutlikkuse suurendamise, võrgustike, vastastikuse õppe ja juhendamise kaudu noorte osa erakondades ja parlamentides. Samuti toetatakse sellega rohujuure tasandi organisatsioone ja noori aktiviste institutsioonilise järelevalve, korruptsioonivastase võitluse, kodanike valimisvaatluse, demokraatlike reformide kannustamise, kodanikuhariduse, hääleõiguse ja ühinemisvabaduse toetamise ja inimõiguste edendamise vallas.

³³ Näiteks ELi Arktika-poliitika raames edendatakse poliitikakujundajate dialoogi Arktika noortega, et suurendada teadlikkust Arktika praegustest probleemidest, kaasata noori ELi strateegia rakendamisse ja tagada selle kestlikkus.

Samuti edendab EL noorte osalust partnerriikide ühiskonnaelus ja poliitikas järgmiste juba käimasolevate algatuste kaudu:

- uus **ELi inimõiguste kaitsjate toetamise mehhanism**, mille abil tegeleda spetsiifiliselt noori inimõiguste kaitsjaid ja aktiviste ähvardavate ohtudega;
- ülemaailmne **tippkeskus „Global Campus of Human Rights“**, mis tegeleb inimõiguste alase hariduse andmisega;
- **noorte poliitikalaborid** naaberriikides, Lääne-Balkanil³⁴ ja ELi mittekuuluvates Lääne-Euroopa riikides. Nende abil edendatakse uuenduslikke viise noorte kaasamiseks poliitikadialoogi, luuakse noortele omaseid poliitikameetmeid ja jälgitakse nende rakendamist ning tugevdatakse noorte osalusmehhanisme;
- programm „**Erasmus+**“,³⁵ millega toetatakse noorte juhitud algatusi Türgis, Lääne-Balkanil ja naaberriikides;
- programmist „**EUROsocial+**“ lähtuvad inimarengu algatused, millega toetatakse Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna poliitika raames tehtavaid jõupingutusi parandada kaasaval viisil noorte juurdepääsu tervishoiule, haridusele, tööturule, haldusametitele ja poliitilisele tegevusele.

3.1.4 ELi tegevus ÜRO noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskava rakendamisel

EL ja selle liikmesriigid toetavad täielikult ÜRO Julgeolekunõukogu kolme resolutsiooni noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskava ja selle ülemaailmse rakendamise kohta. Nõukogu 2020. aasta juuni järeldustes noorte kohta välistegevuses rõhutasid ELi liikmesriigid vajadust kaasata noori aktiivselt püsiva rahu loomiseks, õigluse ja leppimise saavutamiseks ning vägivaldse äärmusluse tõrjumiseks tehtavatesse jõupingutustesse. EL on lubanud järgida ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 2250 nimetatud töösuundi: osalemine, kaitse, ennetamine, partnerlus ja desarmeerimine, demobiliseerimine ja taasintegreerimine. See on eriti oluline üle maailma toimuvates konfliktiolukordades, eelkõige Aafrikas ja Lähis-Idas, ning Venemaa jätkuv agressioonisõda Ukraina vastu teravdab seda olukorda veelgi.

EL soovib:

- toetada noorte **kaasavat ja sisulist osalemist** püsiva rahu edendamiseks ja konfliktide lahendamiseks loodud riiklikes ja rahvusvahelistes mehhanismides;
- edendada kaasavaid partnerlusi **noorte rahutagajatega** ja nende vahel ning **toetada noorte osalust ja positsiooni rahu kindlustamisel**;
- suurendada kooskõlas ÜRO naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskavaga toetust **ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud riikides elavatele noortele naistele ja tütarlastele**;
- suurendada noorte osa **rahuvahendamisel**, koostades muu hulgas omaette suunised ja arendades välja vajalikud võimed;
- tugevdada noorte, rahu ja julgeoleku vallas koostööd **rahvusvaheliste organisatsioonidega** ning lülitada see teema konfliktiennetust, vahendamist ja julgeolekusektori reformi käsitlevatesse kõnelustesse;

³⁴ [ELi tegevus Lääne-Balkanil](#)

³⁵ [Programmi „Erasmus+“ see osa, mida rahastatakse välistegevuse rahastamisvahenditest.](#)

- töötada välja algatusi vägivaldse äärmusluse, eelkõige **internetis toimuva radikaliseerumise**³⁶ tõrjumiseks;
- **kaitsta lapsi relvakonfliktides**, ennetada ja lõpetada vägivald (sealhulgas seksuaalne vägivald), edendada rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimist, pakkuda psühhosotsiaalset tuge ja juurdepääsu lapsesõbralikule õigusemõistmisele ning pakkuda abi saatjata ja vanematest eraldatud lastele, sealhulgas Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja kontekstis.

ÜRO noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskava rakendamiseks on ELil kavas teha järgmist.

- EL kasutab asjakohaseid **mitmepoolseid foorumeid**, sealhulgas ÜROd, et edendada noorte kaasamist ning ÜRO noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskava rakendamist.
- EL pöörab varajase konfliktihoiatuse süsteemis ja konfliktianalüüsides **rohkem tähelepanu noortega seotud teemadele**, nt nagu suhted põlvkondade vahel ja spetsiaalselt noortele sihitatud ennetusmeetmed.
- EL lülitab **ÜRO noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskava** oma poliitilistesse dialoogidesse.
- EL töötab välja **suunised noorte kaasamiseks ELi rahuvahendamistegevusse**.
- EL vaatab läbi oma **suunised laste ja relvastatud konflikti küsimustes** ja ajakohastab neid, et tugevdada ELi meetmeid relvakonfliktidest mõjutatud laste kaitsmiseks.
- EL **parandab oma töötajate oskusi ÜRO noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskava arvesse võtta**, võttes need teemad käsitluse alla Euroopa välis teenistusele pakutavatel konfliktide ennetamise ja vahendamise koolitustel.
- EL lisab ÜRO noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskavas tõstatatud teemad **konfliktide ennetamise ja kriisiohje** aladesse jõupingutustesse.
- **EL teeb koostööd asjaomaste kohalike kogukondade ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega**, et töötada välja strateegiad, millega tõsta esile noorte ja laste tähtsat osa rahu edendamisel.
- EL toetab **Pärsia lahe strateegilise partnerluse raames** teadus- ja haridusalgatusi, millega aidata kaasa piirkondlikule julgeolekule ja stabiilsusele.
- EL toetab **Aafrikas** radikaliseerumisvastase algatuse „**Extremely together**“ rakendamist ning jätkuvat **koostööd noortevõrgustike ja G5 Saheli täitevsekretariaadi vahel**.

³⁶ [Nõukogu järeldused terrorismi ja vägivaldse äärmusluse ennetamise ja nende vastu võitlemise kohta](#)

3.2 Võimestamispartnerlus

Noori võimestab see, kui nende häält võetakse kuulda ja ohjeldatakse nende võimalusi pärssivat **ebavõrdsust**.

3.2.1 Hariduse ümberkujundamine

Kvaliteetne haridus ja elukestev õpe on olulised inimõigused ning need võimaldavad võrdsust, kodanikuaktiivsust ja kestlikke elatusvahendeid.

Liiga paljud lapsed ja noored, eriti tüdrukud ja kriisis kannatanud, ei pääse endiselt võrdselt ligi tasuta ja kvaliteetsele haridusele. Peamised tegurid, mis sunnivad miljoneid varases eas haridusteelt kõrvale astuma, on sooline diskrimineerimine, konfliktid, humanitaarhädaolukorrad, vägivald, vaesus ning õpetajate ja koolide puudus. Paljusid lapsi kasutatakse lapstööjõuna³⁷ ja allutatakse kaasaegsetele orjapidamise³⁸ vormidele, mille seas võiks nimetada sunniviisilist tööd, laste abiellu sundimist, laste rasestamist³⁹ ja lapssõdurite värbamist. Haavatavad noored, ümberasustatud noored, vähemustesse kuuluvad ja puuetega noored jäävad sageli haridusest kõrvale.

COVID-19 pandeemia on haridussüsteemi suuri puudusi ja ebakindlust, sealhulgas digilõhet, üksnes süvendanud⁴⁰. On arvestatav oht, et terve põlvkond noori haaratakse kahanevate võimaluste allakäiguspiraali.

EL teeb tööd selle nimel, et peatada hariduskriis ning edendada võrdset juurdepääsu tasuta ja kvaliteetsele haridusele, alates algharidusest kuni kõrghariduseni. EL kavatseb investeerida haridusse vähemalt 10 % kogu Sahara-taguse Aafrika, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna, Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna „Globaalse Euroopa“ vahenditest, sealhulgas strateegia „Global Gateway“⁴¹ investeeringute kaudu.

Lisaks eraldab EL **10 % oma humanitaarabi vahenditest haridusele hädaolukordades ja pikaajalistes kriisides**,⁴² et jõuda kõige tõrjutumate laste ja noorteni, sealhulgas nendeni, kes elavad relvakonflikti piirkondades ja pagulaslaagrites.

EL soovib:

- toetada partnerriikides **tõenduspõhist haridusreformi**, keskendudes juurdepääsule, võrdsusele, kvaliteedile, kaasamisele, juhtimisele, soolise võrdõiguslikkuse

³⁷ 160 miljonit 5–17aastast last kasutatakse lapstööjõuna. Pooled neist teevad ohtlikku tööd, [ILO/UNICEF](#).

³⁸ ILO määratleb kaasaegse orjapidamise peamiselt kahe komponendi alusel: sunniviisiline töö ja sundabielud. [ILO/IOM 2022. aasta sunniviisilise töö hinnangu](#) kohaselt on sunniviisilise tööga hõivatud rohkem kui 3,3 miljonit last.

³⁹ 127 miljonit alg- ja keskkooliealist tüdrukut ei käi koolis, [UNESCO](#).

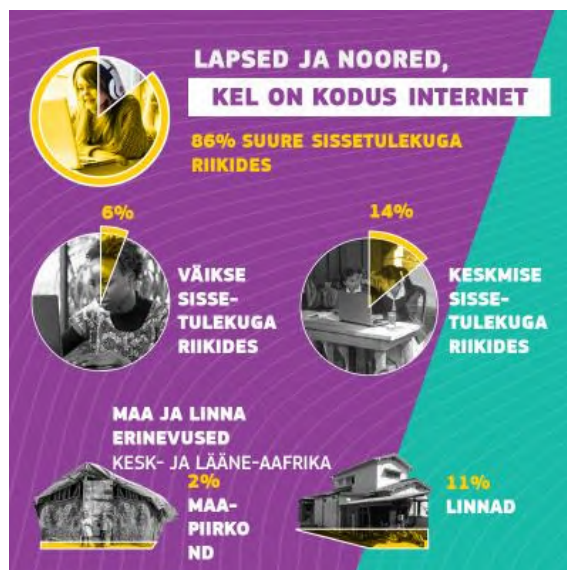
⁴⁰ [Lapsed ja noored, kellel on kodus internetiühendus, UNICEF](#)

⁴¹ [Strateegia „Global Gateway“](#)

⁴² [Teatis „Haridus hädaolukordades ja pikaajalise kriisi tingimustes“](#)

ümberkujundavatele programmidele ja rahastamisele, samuti **ÜRO 2022. aasta ümberkujundava hariduse tippkohtumise**⁴³ järelmeetmetele;

- edendada **tütarlaste haridust**, et saavutada võrdne juurdepääs kõikidele hariduse ja koolituse vormidele;
- toetada **igakülgset seksuaalharidust** kõigile noortele ja eelkõige tõrjutud noortele, LGBTIQ-noortele ja puuetega noortele;
- võtta eesmärgiks **lapstööjõu kasutamise täielik lõpetamine** ehk nulltolerantsus lapstööjõu kasutamise suhtes, rakendades selleks õiguslikke⁴⁴ ning parandus- ja ennetusmeetmeid, millega näha muu hulgas ette lapstööliste naasmine õppimise juurde, nagu on märgitud Durbanis üleskutses⁴⁵;
- tagada **humanitaarkriisi ajal juurdepääs turvalisele ja kvaliteetsele haridusele**, et ei saaks kahjustada inimeste õigus saada haridust, ja toetada ametiasutusi haridusteenuste taastamisel kriisi ajal ja pärast seda;
- investeerida **õpetajatesse**, et parandada laste ja noorte õpitulemusi ning sotsiaalemotsionaalset arengut;
- edendada **21. sajandi elu- ja tööoskusi**, sealhulgas kodanikuõiguste, kliimamuutuste, keskkonna, meedia ja kultuurilise kirjaoskuse vallas⁴⁶;
- investeerida **kvaliteetsesse ja kaasavasse digiharidusse**, et tagada noortele ja õpetajatele alusdigioskused ja võimalus omandada eridigioskusi⁴⁷ vastavalt ametialastele püüdlustele ning tugevdada vastupanuvõimet desinformatsioonile. See hõlmab ka **juurdepääsu parandamist taskukohasele, stabiilsele ja kiirele internetile**⁴⁸.

Nende eesmärkide saavutamiseks on ELil kavas:

- **suurendada rahastamist, tõhustada poliitilist dialoogi ja parandada tehnilist abi**, et toetada partnerriikide jõupingutusi saavutada kestliku arengu eesmärk nr 4, mis käsitleb kvaliteetset haridust⁴⁹.

EL toetab **hariduse ümberkujundamist** järgmisel viisil.

⁴³ [ÜRO 2022. aasta ümberkujundava hariduse tippkohtumine](#)

⁴⁴ [Ettepanek võtta vastu määrus, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete laskmine liidu turule](#)

⁴⁵ [Durbani üleskutse](#)

⁴⁶ Euroopa koolide kogemusi saab võtta eeskujuks ka mujal maailmas.

⁴⁷ [Euroopa kodanike digipädevuse raamistik](#)

⁴⁸ [Digiõppe tegevuskava](#)

⁴⁹ Haridus on 80 partnerriikides käivitatud ELi mitmeaastase sihtprogrammi prioriteet.

- EL käivitab **Aafrikas uue piirkondliku õpetajate programmi**, millega muuta õpetamine noortele atraktiivseks karjäärivalikuks.
- EL korraldab toetust **üleilmsle hariduspartnerlusele**⁵⁰ ja algatusele „**Education Cannot Wait**“⁵¹, et võimestada kvaliteetse hariduse abil tüdrukuid, noorukeid ja haavatavaid rühmi.
- EL investeerib **formaalsetesse ja mitteformaalsetesse õppevõimalustesse humanitaarhädalukordades**. ELi programmid leevendavad hariduse ja laste psühhosotsiaalse arengu häireid kriisilukordades, näiteks Sahelis, Etioopias, Afganistanis, Bangladeshis, Süürias ja Jeemenis.
- EL aitab kaasa **kahjustatud koolide taastamisele Ukrainas**.
- Tuginedes oma pikaajalistele jõupingutustele toetada haridust konfliktolukordades ja lähtudes kogemustest, mida on andnud Venemaa hiljutine sissetung Ukrainasse, teeb EL koostööd partnerriikide ja humanitaarabiorganisatsioonidega, et **hõlbustada laste ja noorte pagulaste juurdepääsu haridusele** ja asjakohastele ELi programmidele vastuvõtvast riigis.

3.2.2 Noorte majanduslike võimaluste parandamine

Noorte võimestamine nõuab **kvaliteetsete töökohtade loomist**, võitlemist sissetuleku ebakindluse ja volatiilsuse vastu ning füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ja ettevõtlusvõimaluste soodustamist. Seejuures on ühtlasi vajalik edendada soolist võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist, pidades silmas ka vajadust piirata **ajude äravoolu**.

EL soovib:

- toetada noorte **osalemist majandusotsuste tegemises ja sotsiaalses dialoogis**, et aidata kaasa **noortele sobilikuma investeerimis- ja ettevõtluskeskkonna loomisele**;
- edendada **inimväärsel töö tegevuskava**,⁵² millega haritakse noori nende põhiliste tööiguste küsimuses ja toetatakse partnerriike **sotsiaalkindlustuse ja aktiivsete tööturumeetmete väljatöötamisel**;
- edendada **noorte tööalast konkurentsivõimet**, toetades partnerriikide jõupingutusi parandada kutseharidust ning viia haridussüsteemid paremini vastavusse tööturu võimalustega;
- toetada **noorte ettevõtlust ning noorte juhitud mikro-, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid**, pöörates erilist tähelepanu noortele naistele;
- anda noortele roheoskused ning toetada **noorte inimväärsel tööhõivet ja ettevõtlust rohemajanduses**, sealhulgas taastavas põllumajanduses ja kestlikus põllumajanduslikus toidutööstuses;

⁵⁰ [Üleilmne hariduspartnerlus](#)

⁵¹ [Education Cannot Wait](#)

⁵² [Teatis, milles käsitletakse inimväärsel tööd kogu maailmas](#)

- edendada **põlvkondadevahelist õppimist** vanemaealiste ja nooremate töötajate vahel;
- edendada **äriühingute** kestlikku, sootundlikku ja vastutustundlikku käitumist ja juhtimist, tagades keskkonna- ja inimõiguste täieliku austamise⁵³;
- hõlbustada **noorte üleminekut ametlikku majandusse** ja laiendada **sotsiaalkaitset** mitteametlikult töötavatele noortele;
- toetada **lapsele sobimatu töö konventsiooni**,⁵⁴ aidates ELi mittekuuluvatel riikidel koostada lapstööjõu kasutamise vastaseid tegevuskavasid;
- integreerida **noorte tööhõive mõjuhinnangud** programmidesse, millega toetatakse põllumajandusökoloogiat, rohe- ja digipööret, sealhulgas strateegia „Global Gateway“ alusel tehtud investeeringute puhul.

Nende eesmärkide saavutamiseks annab EL käiku järgmised vahendid:

- **Euroopa tiimi piirkondlik algatus** võimalustest lähtuvate oskuste ja kutsehariduse edendamiseks Aafrikas – sellega arendatakse avaliku ja erasektori partnerluste alast teabevahetust, et võimaldada noortel leida tööd;
- ELi mudelile tuginev **noortegarantii**, millega parandada **Lääne-Balkanil**⁵⁵ noorte liikumist koolist tööle. Uurida tuleks ka võimalusi käivitada samasugune kava idapartnerluse piirkonnas ja Põhja-Aafrikas.

Samuti aitab **EL noorte tööhõivele ja ettevõtlusele** kaasa järgmiste **juba käimasolevate algatuste** kaudu:

- programmi „**Erasmus+**“ suutlikkuse suurendamise projektid, millega edendada kutseõppe kättesaadavust ja olukohasust laienemis- ja naaberriikides, Sahara-taguses Aafrikas ning Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas;
- **toetus Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikide ametiasutustele**, et aidata noortel, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitustel (NEET-noored), ja eelkõige sellistel naistel õppetegevuse juurde ja tööturule naasta. Vahemere Liidu piirkondliku tööhõive- ja tööjõuplatvormil ja selle tegevuskavas 2022–2025 keskendutakse mittetöötavatele

⁵³ [Direktiiv ettevõtete kestlikkusega seotud hoolsuskohustuse kohta](#)

⁵⁴ [Konventsioon 182/1999](#)

⁵⁵ [Noortegarantii](#)

ja mitteõppivatele noortele ning arendatakse praktikakogukondade tegevust;

- ELi algatused noorte ettevõtjate jaoks ning **noorte juhitud ettevõtetele** rahastusele parema juurdepääsu tagamiseks, nagu hiljuti käivitatud **Euroopa tiimi algatus Aafrika alustavatesse ettevõtetesse investeerimiseks**, **Aafrika-Euroopa digiinnovatsioonisild**, **idapartnerluse uus noorsoolepe** ning **tööhõive ja ettevõtluse mehhanism EU4Youth**;
- **Euroopa Kestliku Arengu Fond**’i alusel ja koostöös rahvusvaheliste finantseerimisasutustega loodud uuenduslikud investeerimiskavad, mille abil rahuldada noorte erivajadusi, näiteks **NASIRA riskijagamisrahastu**;
- **ELi uus ülemaailmne meede lapstööjõu kasutamise lõpetamiseks**, tugevdamaks tööinspektsioonisüsteeme, mille abil jälgida ja täita laste tööd käsitlevaid õigusakte;
- **Euroopa Koolitusfond**,⁵⁶ millega toetatakse partnerriike inimkapitali tugevdamisel ning **kutseõppe parandamisel**; programmid, nagu **DARYA** Kesk-Aasias, mis aitavad kaasa hariduse ja kutseõppe ning tööhõive paremaks ja kaasavamaks muutmisele;
- **Euroopa Õpipoisiõppe Liit**, millega parandada töökohapõhise õppe kvaliteeti, ning programm „**Erasmus noortele ettevõtjatele**“,⁵⁷ millega pakkuda laienemispirkonna noortele võimalust vahetada omavahel ettevõtlusalaseid teadmisi.

3.2.3 Parandada noorte suutlikkust aidata kaasa kestlikule arengule ning viia läbi rohe- ja digipööre

Noored on sageli **uuenduslike lahenduste ja käitumisharjumuste muutuste liikumapanevaks jõuks** ning kiirendavad uute tavade kasutuselevõttu rohujuure tasandil. Kuid selleks, et nende ideedest saaksid muutusi kaasa toovad algatused, peavad noored täiendama oma oskusi, laiendama suhtlusvõrgustikku, suutma teha teadlikke valikuid, kinnitama turvaliselt kanda digitaalses keskkonnas ja pääsema ligi rahastamisvõimalustele.

EL soovib:

- suurendada **noorteorganisatsioonide suutlikkust ja rahastust**;
- tagada vahendid noorte juhitud **uuenduslike ja kestlike lahenduste** väljatöötamiseks ja laiendamiseks;
- toetada **noorte sotsiaalset ettevõtlust**⁵⁸ kui ärimudelit, millega ühitada majanduslik areng ja kestlikkus;
- võimaldada noortel osaleda **kliimat, keskkonda ja katastroofiohu vähendamist käsitlevate otsuste tegemises ja poliitilistes dialoogides**;
- edendada **tütarlaste ja naiste osalust ja positsiooni**, et tagada keskkonda, kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist käsitlevate strateegiate sooteadlikkus, sealhulgas veepoliitika vallas;

⁵⁶ [Euroopa Koolitusfond](#)

⁵⁷ [Programm „Erasmus noortele ettevõtjatele“](#)

⁵⁸ [Sotsiaalmajanduse tegevuskava](#)

- tugevdada **noorte, sealhulgas tütarlaste osalemist digiüleminekus** ning toetada meeldivat ja turvalist digikeskkonda, edendades **Euroopa deklaratsiooni digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnenäil**⁵⁹ ning **lastele parema interneti loomise strateegiat (BIK+)**,⁶⁰ nähes ette noortele osalustegevusi ja suutlikkuse suurendamise toetuse;
- edendada **noortele sobilike digitaalsete vahendite** kasutamist, et suurendada teadlikkust keskkonnakriisist, võttes eeskujuks selliseid algatusi nagu „**Tolmeldajate park**“⁶¹;

Nende eesmärkide saavutamiseks **annab EL käiku järgmised vahendid.**

- **noorte võimestamise fond** – uus katsealgatus, millega toetatakse rohujuuretasandi noorteorganisatsioone ja noorte juhitud algatusi. Fondi peamiseks eesmärgiks on edendada noorte panust kestliku arengu eesmärkide saavutamisse oma kogukonnas. See sisaldab kahte temaatilist komponenti, millest ühega edendatakse keskkonna- ja kliimamuutustega seotud noorsoometmeid ning teisega haavatavate ja tõrjutud noorte kaasamist. Sellega pakutakse paindlikul ja kättesaadaval viisil noortele sobilikku väikesemahulist rahastust ja kiirendavat toetust mõjusate algatuste (nt koolitused, vastastikune õppimine, juhendamine, võrgustike loomine, toetav tegevus) laiendamiseks. Noored on kavas kaasata programmi juhtimisse, sealhulgas järelevalvesse ja aruandlusse.

Samuti rahastab **EL noorteorganisatsioone ja suurendab nende suutlikkust** järgmiste meetmete kaudu:

- naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ **kodanikuühiskonna organisatsioonide temaatiline programm**;
- **programm „Erasmus+“**;
- **programm „EU4Youth“**.

3.2.4 Toetada noorte tervist, vaimset ja füüsilist heaolu ning õigust ja juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule

Tervis ja heaolu on eeltingimus selleks, et noored saaksid realiseerida oma täieliku potentsiaali ja ühiskonnas aktiivselt osaleda. Ometi on noortel tervishoiuteenustele ja -teabele juurdepääsul terve hulk takistusi, eriti puudutab see seksuaal- ja reproduktiivtervist ja -õigusi ning vaimset tervist. COVID-19 pandeemia ja konfliktid on olukorda veelgi halvendanud. Vaimset tervist halvendab ka kliimamuutustest, pikaleveninud sõdadest, sundrändest, rassismist ja desinformatsioonist tingitud peataolek.

EL soovib:

⁵⁹ [Euroopa deklaratsioon digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümne](#)

⁶⁰ [ELi uus lastele parema interneti loomise strateegia \(BIK+\)](#)

⁶¹ [Tolmeldajate park](#)

- tugevdada tervishoiusüsteeme, võidelda ebavõrdsuse vastu ja liikuda üldise tervisekindlustuse poole, alustades emade ja sünnitusjärgsest tervishoiust;
- toetada terviklikke, ohutuid, kaasavaid ning lastele ja noortele sobilikke tervishoiuteenuseid, sealhulgas vaimset tervist ja digitaalseid tervishoiuteenuseid;
- edendada üldist noortele sobilikku juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule ning tagada seonduvad õigused, nähes ette kvaliteetsed ja taskukohased teenused ja teabe, sealhulgas põhjaliku seksuaalhariduse, ning HIVi ja AIDSi ennetamise ja ravi, mille puhul keskendutakse teismelistele tütarlastele ning tõrjutud ja LGBTIQ-kogukonda kuuluvatele noortele;
- kaitsta noori tubaka- ja tubakaga seonduvate toodete kahjuliku mõju eest, toetades Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni ja selle juurde kuuluva tubakatoodetega ebaseadusliku kauplemise tõkestamise protokollit täielikku rakendamist.

Nende eesmärkide saavutamiseks aitab EL edendada noorte tervist ja heaolu järgmiste meetmete kaudu:

- ELi üleilmne tervisestrategia, millele antakse noortele sobilik vorm;
- uus piirkondlik Euroopa tiimi algatus, millega luuakse seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule ja -õigustele juurdepääsuks soodne keskkond, et aidata saavutada üldist tervisekindlustust selles valdkonnas kõikjal Aafrikas;
- algatus „Spotlight“⁶², millega aidata kaasa soolise vägivalla kaotamisele Aafrikast, Ladina-Ameerikast ja Kariibi mere piirkonnast, Aasiast ja Vaikse ookeani piirkonnast, hoides ära ja juurides välja naiste suguelundite moonutamise ning lõpetades sundabielud ja varajased abielud.

3.3 Ühendav partnerlus

EL püüab edendada noorte liikuvust, vahetusi ja võrgustike loomist, sest need on strateogia „Global Gateway“ inimestevahelise suhtluse edendamise olulisi aspekte. Vaja on tagada mitmekesisus ja kaasavus, pöörates erilist tähelepanu sotsiaalsetele ja majanduslikele tõketele, digilõhele ja desinformatsiooniga seotud riskidele.

3.3.1 Liikumisvõimaluste suurendamine hariduse, koolituse ja töö vallas

Välismaale õppima, koolitusele ja tööle minemine soodustab noorte hariduslikke, ametialaseid ja isiklikke saavutusi, samuti kultuuridevahelist mõistmist ja innovatsiooni.

EL soovib:

- edendada kaasavat õpirännet ja suurendada õppimisvõimalusi;

⁶²[Algatus „Spotlight“](#)

- edendada vahetusi, sest need soodustavad noorte **ametialast ja isiklikku arengut**.

Nende eesmärkide saavutamiseks on **ELil kavas toetada noorte liikuvust** järgmiste meetmete kaudu:

- mitu algatust strateegia „Global Gateway“ ELi-Aafrika investeerimispaketi raames, näiteks **Aafrika-sisese akadeemilise liikuvuse kava**, **Aafrika kõrghariduse kvaliteedi tagamise ja akrediteerimise ühtlustamise algatus** ning **Aafrika mandriülene kvalifikatsiooniraamistik**, et i) suurendada noorte liikuvust Aafrikas ning Aafrika ja ELi vahel, ii) tugevdada mandriülest integratsiooni, iii) suurendada Aafrika atraktiivsust õppesihtkohana ja iv) parandada noorte tööalast konkurentsivõimet;
- programm „Erasmus+“ ja **Marie Skłodowska-Curie meetmed**, millega toetatakse üliõpilaste, haridustöötajate ja teadlaste kutsealast ja isiklikku arengut;
- **ELi-ASEANI SHARE** programm, millega edendatakse kõrghariduse ja stipendiumite ühtlustamist;
- **Süüria kriisile reageerimiseks loodud ELi piirkondlik usaldusfond ja Türgi pagulasrahastu**, millega pakutakse noortele pagulastele stipendiume, mis võimaldavad saada haridust, omandada oskusi ja iseseisvalt toime tulla;
- **Lääne-Balkani koolide vahetusprogramm** „Superschools“, millega suurendatakse oskusi ja teadmisi, edendades leppimist ja kultuuridevahelist dialoogi koolide, õpilaste ja kogukondade vahel;
- **Euroopa tiimi algatus „Õpi Euroopas“**, millega antakse kogu maailma noortele teavet õppimis-, uurimis- ja stipendiumivõimaluste kohta ELis;
- kindlate partnerriikidega Aafrikas ja Aasias kavandatavate **talendipartnerluste** raames⁶³ noortele loodavad võimalused reisida, õppida, töötada ja läbida koolitus ELis, samuti samasugused võimalused **ELi noorte liikuvuse kava** raames, kui see osutub teostatavaks.

3.3.2 Noortevaheliste kontaktide edendamine

Noored on varmad **suhtlema ja mõtteid vahetama** oma eakaaslastega kõikjal maailmas.

EL soovib:

⁶³ [Talendipartnerlused](#) käivitati 2021. aastal uue rände- ja varjupaigaleppe välismõõtme ühe põhiaspektina. Nende põhjal on loodud terviklik, rahalisi toetusi hõlmav poliitikaraamistik, millega kaasatakse peamised partnerriigid rände haldamise strateegia kõikidesse valdkondadesse. Nendega tugevdatakse koostööd ELi, liikmesriikide ja partnerite vahel ning edendatakse tööjõu rahvusvahelist liikuvust ja andekate töötajate arengut vastastikku kasulikul viisil.

- edendada noorte osalemist **ülemaailmses kodanikuhariduses**, et tagada nende ühine arusaam üleilmsetest probleemidest ning julgustada neid ühiselt tegutsema;
- suurendada noorte võimalusi luua **võrgustikke**, sealhulgas vastastikuseks õppimiseks ja vahetusteks;
- julgustada noori, sealhulgas põlisrahva hulka kuuluvaid noori, osalema kultuurivaldkonnas ning **kultuuride- ja religioonidevahelises dialoogis**, võideldes diskrimineerimise ja rassismi vastu;
- parandada noortele mõeldud **teabe kvaliteeti ja asjakohasust** ning muuta teavitustegevus lastele ja noortele sobilikumaks.

Vastastikuse õppimise ja mõistmise edendamiseks **annab EL käiku järgmised vahendid**:

- **Aafrika-Euroopa noorteakadeemia**, millega pakutakse eri valdkondadesse ja kogukondadesse kuuluvatele noortele juhtidele võimalusi suhelda, vahetada kogemusi, parandada oma juhtimisoskusi ja luua muutuste elluvijate võrgustikke.

Samuti aitab EL kaasa **noortevahelistele kontaktidele** järgmiste **juba käimasolevate algatuste** kaudu:

- **ELi vilistlaste algatus ja avaliku diplomaatia meetmed**, millega võimaldatakse ELi programmides osalevatel noortel edendada ülemaailmseid ja kohalikke võrgustikke ning teavitada oma eakaaslasi, eelkõige ebasoodsas olukorras olevaid noori, ELi ja selle liikmesriikide pakutavatest võimalustest;
- **Euroopa Noorteportaal**, milles jagatakse täpsemat teavet algatuste ja võimaluste kohta partnerriikides;
- **arenguhariduse ja teadlikkuse suurendamise programm (DEAR)**, mis keskendub senisest enam noorte osalusele ja julgustab osalema kogu maailma noori;
- **üleilmne Erasmus+ vilistlaste mentoriprogramm**, mis ühendab programmi „Erasmus+“ vilistlasi võimalike uute osalejatega, sh väljastpoolt ELi;
- uus programm **„Euroopa ja Saheli noored“**, millega toetada noorte osalemist ja edendada kultuuridevahelist dialoogi, inimlikku ühtekuuluvust ja inimõigusi ning luua platvorm piirkonna noorte teavitamiseks isikliku ja kutsealase arengu võimalustest;
- **ülemaailmsete kultuurisuhete programm ja meetmed Aafrika ja Euroopa kunstnikele**, et edendada kultuuridevahelist dialoogi, liikuvust ning partnerriikide ja ELi noorte kunstnike ja kultuuritöötajate vahelist koosloomet;
- **Lääne-Balkani piirkondlik noorte koostööamet**, millega edendatakse noorte seas piirkondadevaheliste noortevahetuste ja koostöö kaudu leppimise ja mõistmise vaimu;
- **Euroopa solidaarsuskorpus**, millega julgustatakse noori osalema vabatahtlikus tegevuses ja solidaarsusprojektides;

- **ELi poliitika- ja teavituspartnerlused**,⁶⁴ millega parandada vastastikust mõistmist ja usaldust avaliku diplomaatia kaudu;
- kampaaniad, mis koondavad kogu maailma noori rohepöörde taha, nagu algatus **Roherada** või tulevane algatus „**#ReFashionNow**“, millega võimestatakse noori tarbijaid kestliku tekstiili valdkonnas.

4. Seire ja aruandlus

Koostöös Euroopa välisteenistusega jälgib komisjon noorte kaasamise tegevuskava rakendamist nii protsessi keskel kui ka lõpus, esitades korrapäraseid aruandeid ELi abi rakendamise kohta, nii et see oleks kooskõlas muude poliitikaraamistike ja inimõiguste, soolise võrdsuslikkuse ning noorte, rahu ja julgeoleku valdkonnas võetud kohustustega.

Rakendamisaruannetes võetakse vaatluse alla **institutsioonilised muutused noorte suuremaks kaasamiseks** ELi poliitika kujundamisse ning **edusammud noorte kaasamise tegevuskava eesmärkide saavutamisel** temaatiliste prioriteetide raames. Noorte kaasamise tegevuskava rakendamise esimesel aastal töötatakse koostöös ekspertide ja noorte esindajatega välja järelevalveraamistik, mis põhineb vanuse järgi liigitatud andmetel ja spetsiifilistel noortega seotud näitajatel.

Noorte kaasamise tegevuskava rakendamise hindamine käivitatakse piisavalt aegsasti, et selle tulemusi saaks kasutada järgmises programmitöö tsüklis.

5. Kokkuvõte

Noorte välistegevusse kaasamise tegevuskavaga tunnistab EL, et noortel on **nii unistajate kui ka tegudeinimestena**⁶⁵ tähtis osa keerukate üleilmsete probleemide lahendamisel, ning loob aluse tugevale partnerlusele noorte ja ELi vahel.

Tegevuskava rakendamise kaudu toetab EL noorte kaasamist oma välistegevusse, loob soodsa keskkonna ja võimalused laste ja noorte võimestamiseks ja osaluseks ning otsib võimalusi kontaktide loomiseks kogu maailma noorte vahel.

Noorte kaasamise tegevuskava tähendab siira tähelepanu pööramist kogu maailma laste ja noorte seisukohtadele ning loob tugeva tegevusraamistiku demokraatlikuma, võrdsema, kestlikuma ja rahumeelsema ühiskonna ülesehitamiseks **praeguste ja tulevaste põlvkondade jaoks**.

⁶⁴ [Poliitika- ja teavituspartnerlused](#)

⁶⁵ [Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2022. aasta kõne olukorrast Euroopa Liidus](#)